

27. B Ö L Ü M

Çocuk İstismarı İhbarlarında Güvenilirlik: Bir Olgu Sunumu

Dilek ALTUN VARMIŞ¹

Giriş

Cinsel istismar, 'henüz cinsel gelişimini tamamlamamış bir çocuğun ya da ergenin, bir erişkin tarafından cinsel arzu ve gereksinimlerini karşılamak için tehdit ya da kandırma yolu ile kullanılması olarak tanımlanmaktadır (1).

Çocuğun cinsel eylem içinde özgür iradesi ile bulunabilmesi ve bu eylemin ahlaki kötülüğünü algılayabilmesi için; cinsel eylemin ruhsal-biyolojik ve sosyal özelliklerini ve doğuracağı sonuçları algılayabilme yeteneğinin yeterince gelişmiş olması beklenir (2). Zeka geriliği olan çocukların cinsel istismara maruz kalma olasılığının ve akrabası tarafından istismar edilme oranının cinsellik hakkında daha az bilgilerinin olması ve yargılamalarının yetersiz olması sebebi ile, normal popülasyona nazaran oldukça yüksek olduğu bilinmektedir (3-11)

Onyediy yaşına kadar olan süreçte; erkek çocuklarının %5.1'inin, kız çocuklarının ise %26.6'sının Cİ mağduru olduğu bildirilmektedir (12). Mağduru oldukları cinsel suçlara ilişkin;

Türkiye'deki son resmi istatistik verilerine göre 18.623 çocuk, beyanda bulunmuştur (13).

Adli makamlar tarafından, çocukluk çağı cinsel istismarında, genellikle iddia olunan eyleme ilişkin eldeki tek kanıt mağdur ya da şüphelinin beyanı olması ve fiziksel bulgu olmaması sebebi ile Çocuk İzlem Merkezlerinde (ÇİM) ya da mahkemelerde görevli sosyal çalışmacılardan, çocuk psikiyatristlerinden bu çocuklar ile yapılan adli görüşmelerinin güvenilirliğine dair bilgiler istenebilmektedir (2,14). Adli görüşmeler çocukların dil gelişimine uygun, yüksüz, yargısız, yönlendirmesiz ve açık uçlu sorular ile açık aktarıma dayalı görüşme teknikleri tercih etmelidirler(15).

Cinsel istismar iddialarının yaklaşık olarak % 2'si asılsız cinsel bildirim olabilmektedir(16). Erişkinlerin baskısı, yönlendirme ve etki altında bırakmasına bağlı hafıza sorunları küçük çocuklarda asılsız bildirimlerin en sık nedenlerindenidir. Özellikle eşlerin boşanma döneminde , evbeyn yabancılaşma sendromunda ve annelerinde

¹ Uzm. Dr., Adana Seyhan Devlet Hastanesi, Çocuk Psikiyatri Hekimi, dilekvarmis@gmail.com

oluşturarak sık sık çocuklarını muayene için sağlık kuruluşlarına getirdiği belirtilmektedir (30,31,32). Tekrarlayan iddialar ile çocuğun muayenesi için hekime götürülmemesi ve çocukta öykü ile uyumlu olmayan anneanne tarafından meydana getirildiği düşünülen bulgular olamaması sebebi ile bakım verenin yapma bozukluğu ayırıcı tanıda dışlanmıştır.

Ebeveyn yabancılaştırma sendromunda asılsız iddialar genellikle velayet ve boşanma davalarında hedefteki ebeveynin çocuğa cinsel istismarda bulunduğu suçlamalarda bulunup, çocuktan uzaklaştırmak için kullanılabilir (33,34,35). Ebeveyn yabancılaştırma sendromu, boşanmanın çok uzun süre önce gerçekleşmiş olması, babanın çocuğu alma gibi bir talebinin olmaması, anneannenin daha önceden beri baba ile işbirliği içinde olması, hastalık gibi durumlarda babadan yardım istenilmesi, sebebi ile ayırıcı tanıda dışlanmıştır.

Bu nedenlerle, cinsel istismar olguları ile ilgili yanlış iddiaların ortaya çıktığı ve dolayısıyla “her çocuğa her zaman inan” anlamına geldiği şeklinde yorumlanabilecek “çocuğa inan” gibi ideolojilerin bu bilgilerle yumuşatılması gerekmektedir. Araştırma sürecini daha karmaşık hale getirdiği için bu gerçeği kabul etmek zor olabilir. Ancak, bu durum “çocuk karşıtı” olarak değerlendirilmemelidir. Çünkü bir çocukta cinsel istismar kurbanı olduğuna dair sahte bir otobiyografik hafıza oluşturmak iyatrojeniktir (36). Gerektiğinde iddiada bulunan ebeveynin psikiyatrik muayenesi yapılmalıdır. Olgunun adli süreci değerlendirildiğinde; anneannenin paranoid bozukluk olabileceği, çocuğun velayeti ve bakımını anneanne üslenecek ise psikiyatrik muayenesinin yapılması ve çocuğu sağlığı tedbiri kararı çıkarılması kanaati bildirilmiştir.

Kaynaklar

1. İşeri E (2008) Cinsel istismar. Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı Temel Kitabı içinde, Hekimler Yayın Birliği, Ankara, s: 470-477.
2. Şişmanlar Gülen Ş, Biçer Ü ve Coşkun A (2016) Adli psikiyatri. Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları içinde, Akay Pekcanlar A, Ercan ES (editörler) Hekim Yayın Birliği, Ankara, s:450-469.
3. Friedrich WN, Boriskin JA. Primary prevention of child abuse: Focus on the special child. *Hosp Community Psychiatry* 1978;29(4):248-51.
4. Sobsey D. Equal protection of the law for crime victims with disabilities. *Impact* 1997;10(2):6-7.
5. Verdugo MA, Bermejo BG, Fuertes J. The maltreatment of intellectually handicapped children and adolescents. *Child Abuse Negl* 1995;19(2):205-15.
6. Westcott HL, Jones DPH. Annotation: The abuse of disabled children. *J Child Psychol Psychiatry* 1999;40(4):497-506.
7. Bottoms BL, Nysse-Carris KL, Harris T, Tyda K. Jurors' perceptions of adolescent sexual assault victims who have intellectual disabilities. *Law Hum Behav* 2003;27(2):205-27.
8. Barger E, Wacker J, Macy R, Parish S. Sexual assault prevention for women with intellectual disabilities: a critical review of the evidence. *Intellect Dev Disabil* 2009;47(4): 249-62.
9. Aylott J. Preventing rape and sexual assault of people with learning disabilities. *Br J Nurs* 1999;8(13):871-6. VA, Sadock Bji (Ed). Güneş Kitabevi, Ankara, s. 1829-43.
10. Akbaş S, Turla A, Karabekiroğlu K, Pazvantoğlu O, Keskin T, Böke O. Characteristics of Sexual Abuse in a Sample of Turkish Children With and Without Mental Retardation, Referred for Legal Appraisal of the Psychological Repercussions. *Sex Disabil*.
11. M Öztürk, B Tanrıverdi, ŞY Sapmaz . Cinsel İstismara Uğrayan Çocuk ve Ergenlerin Sosyodemografikve Klinik Özelliklerinin Değerlendirilmesi, *Psikopatoloji ve İlişkili Risk Etkenleri* . Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi, 2017; 24(2):155-163
12. Finkelhor D, Shattuck A, Turner HA, Hamby SL. The lifetime prevalence of child sexual abuse and sexual assault assessed in late adolescence. *J Adolesc Health* 2014; 55:329-333.

13. TÜİK 2017 güvenlik birimlerine gelen veya getirilen çocuklar. [https:// biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=98&locale=tr](https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=98&locale=tr) Erişim tarihi 10.09.2020
14. Novo M, Seijo D. Judicial judgement-making and legal criteria of testimonial credibility. *European Journal of Psychology Applied to Legal Context*. 2010;2:91-115.
15. Anderson, J., Ellefson, J., Lashley, J., Lukas Miller, A., Olinger, S., Russell, A., Stauffer, J., & Weigman, J. (2010). The CornerHouse Forensic Interview Protocol: RATAc. Thomas M. Cooley Journal of Practical and Clinical Law, 12(2), 193-331.
16. Lazard, L. (2017). Here's the truth about false accusations of sexual violence. NCMEC. Retrieved May 1, 2018, from [http://theconversation.com/heres-the-truth-about-false-accusations-of-sexual-violence-88049\(2017\)](http://theconversation.com/heres-the-truth-about-false-accusations-of-sexual-violence-88049(2017)).
17. Jones DPH, McGraw JM. Reliable and fictitious accounts of sexual abuse to children. *J Interpers Violence* 1987; 2(1):27-45.
18. Trocme N, Bala N (2005) False allegations of abuse and neglect when parents separate. *Child Abuse & Neglect*, 29: 1333-45.
19. Gehlawat, P., Gehlawat, V., Singh, P., & Gupta, R. (2015). Munchausen syndrome by proxy: an alarming face of child abuse. *Indian Journal of Psychological Medicine; Kottayam*, 37(1), 90-92.
20. Tahiroğlu, a., avci, a., çekin, n., keskin, e., evliyaoğlu, n., çelik, g., ... Kuygun karçı, c.(2016). Çocuk cinsel istismarı asılsız bildirim:annenin ruhsal bozukluğu ile ilgili beş olgu. *Yeni Symposium* .
21. Ayaz M, Ayaz AB, Soylu N. Çocuk ve Ergen Adli Olgularda Ruhsal Değerlendirme. *Klin Psikiyatr*. 2012;15:33-40.
22. Wood JM, Garven S. How sexual abuse interviews go astray: implications for prosecutors, police, and child protection services. *Child Maltreat*. 2000;5(2):109-18.
23. Lipian MS, Mills MJ, Brantmen A. Assessing the verity of children's allegations of abuse: A psychiatric overview. *Int J Law Psychiatry* 2004; 27(3):249-263.
24. Borke H. Piaget's mountains revisited: Changes in the egocentric landscape. *Dev Psychol* 1975; 11:240-243.
25. Bruck M, Ceci SJ. The suggestibility of children's memory. *Annu Rev Psychol* 1999; 50:419-439.
26. Silva JA, Weinstock R, Leong GB. Forensic Psychiatric Report Writing. In: Rosner R, editors. *Principles and Practice of Forensic Psychiatry*. 2nd ed. CRC Press; 2003:31-6.
27. Türk Ceza Kanunu. Kanun Numarası: 5237. Resmi Gazete [Internet]. 2004 [Cited 2015 Sept 5]; Available from: [http:// www.ceza-bb.adalet.gov.tr/mevzuat/5237.htm](http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/mevzuat/5237.htm)
28. Karanfil R, Akçan R, Orhan Ö. Çocuğun Cinsel İstismarı İle İlgili Asılsız İddialar ve Paranoid Bozukluk: İki Olgu Sunumu. *Türk Psikiyatri Dergisi*. 2011;22(1):53-7.
29. Savvidou, I, Bozikas, V. P., & Karavatos, A. (2002). False allegations of child physical abuse: a case of Münchausen by proxy-like syndrome? *The International Journal of Psychiatry in Medicine*, 32(2), 201-208.
30. Meadow R. False allegations of abuse and Munchausen syndrome by Proxy. *Arch Dis Child* 1993; 68(4):444-447.
31. Horner G (2001) Repeat sexual abuse allegations: a problem for primary care providers. *J Pediatr Health Care*, 15: 71-76.
32. Özdemir, D. F., Gökler, B., Evinç, Ş. G., & Odabaşı, A. B. (2013). Paylaşılmış ailesel psikoz kapsamında bir "bakım verenin yapay bozukluğu" olgusu. *Türk Psikiyatri Derg* 2013; 24: 275, 279.
33. Gardner RA. Eds. *The Parental Alienation Syndrome: A Guide for Mental Health and Legal Professionals*. 2nd ed. Creative Therapeutics Inc. England; 1998.
34. Torun F. Ebeveyn Yabancılaştırma Sendromu. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar-Current Approaches in Psychiatry* 2011; 3(3):466-482. 2011;3(3):466-82.
35. Brown T (2003) Fathers and child abuse allegations in the context of parental separation and divorce. *Family Court Review*, 41(3): 367-380.
36. William O'Donohue, Caroline Cummings & Brendan Willis (2018): The Frequency of False Allegations of Child Sexual Abuse: A Critical Review, *Journal of Child Sexual Abuse*